Anglia is fizetésre szólitotta fel Franciaországot.

Páris, julius 2. *Chamberlain* külügyminiszter *De Fleurioux* francia nagykövetnek ujabb jegyzéket nyujtott át az *adósság* kérdésében. A jegyzék formában igen barátságos, de felreérthetlenül kifejezést ad annak az álláspontnak, hogy a brit kormány nem akar ugyan beavatkozni a Franciaország és az Egyesült-Államok közötti folyó tárgyalásokba, de szükségesnek tartja rámutatni arra, hogy *a Nagybrittanniának való visszafizetések arányban kell, hogy álljanak az Egyesült-Államoknak teljesitendő fizetésekkel.* A brit kormány kivánatosnak mondja, hogy Franciaország megfelelő javaslatot tegyen, még ha ez csupán ideiglenes jellegü volna is.

A jegyzéket a legközelebbi minisztertanács elé terjesztik és azután nyomban válaszolnak rá.

Caillaux Amerikába utazik a francia adósság rendezése céljából.

Páris, julius 2. A belső pénzügyek rendezésével kapcsolatosan a kormány biztos alapon szeretné *rendezni a külföldi adósságokat is*, hogy ilyen módon tiszta helyzetet teremtsen. Elhatározó lépés még nem történt ezen a téren, de az utóbbi napokban *Franciaország arra kérte az Egyesült-Államokat, hogy tegye lehetővé a tárgyalások enyhébb formáját. Briand* külügyminiszter különben maga is kijelentette, hogy a biztonsági kérdés tisztázása után az adósságok rendezése lesz a legfőbb gondja. Washingtonból az az ajánlat érkezett, hogy Franciaország ebből a célból még ezen a nyáron bizottságot küldjön Amerikába. *Caillaux hajlandó személyesen elmenni Amerikába*, de ennek az a feltétele, hogy a kérdést előbb diplomáciai uton készitsék elő.

B-lista a szegedi állami hivatalokban.

Julius elsejével minden állami hivatalhoz leérkezett a B-lista, amely Szegeden *legsulyosabban tizedelt* a napokban felosztatott *leszámolóhivatalnál*, ahol ötvenhárom közalkalmazott jutott a végkielégitettek nem kivánt sorsára. Itt azonban még remény van arra, hogy a MÁV-nál szükséges pótlásokat a leszámolóhivatal ideiglenesen elbocsátott tisztviselői közül igénylik. A leszámoló testvérénél, *a MÁV üzletvezetőségénél, főleg a jegykezelő női személyzet* érezte meg a létszámcsökkentést, noha itt igen sok olyan tisztviselő van, amelyik már régen le morzsolta szolgálati idejét és teljes nyugdijra tarthat igényt.

A tanitóságot elkerülte a létszámcsökkentés. Itt határozottan tanitóhiány van, az elmult B listák pusztitásai folytán. Mint érdekességet emlitjük meg, hogy a polgári iskolai tanári karból ketten is kérték az önkéntes B-listát, a kérelmet azonban nem teljesitették a felsőbb tanügyi hatóságok.

A *pénzügyigazgatóság* területén hat kezes személyzeti állást szüntettek be. Itt különben a legegyénibb volt a B-lista értelmezése. A B-listák helyett *áthelyezések történtek.*

A *vasutnál* egy tisztviselő nyugdijazásán kivül csak abban merült ki a B-lista, hogy néhány megüresedett állás betöltését *elhalasztották* későbbi jobb időkre.

Az *államrendőrségnél*, ahol a létszám még mindig nem teljes, egy főtisztviselő B listázásán kivül csak néhány dijnokot érintett a leépités. Az *igazságügynél* két magasrangunak a szabályszerü időben bekövetkezett nyugdijazásán kivül csak a segédszemélyzet érezte meg a létszámcsökkentést.

A postánál a kezelőszemélyzetből 13 nőtisztviselő, hét segédtiszt és tizenkét altiszt került a B-listára.

Négymillió aranykorona külföldi kölcsönt igényel a város.

A pénzügyi bizottság csütörtök délután a polgármester elnökletével ülést tartott a városháza tanácstermében. A napirenden *a külföldi kölcsön és a tanyai vasut ügye szerepelt.*

A polgármester részletesen informálta a bizottságot a pénzügyminiszternél tartott értekezleten történtekről. Elmondta, hogy *a városok rövidesen meghaphatják a külföldi kötvény-kölcsönt*, de annak *hetvenöt százalékát kötelesek hasznothajtó beruházásokra forditani.* A kölcsön nagysága korlátozott. Egy-egy város legfeljebb annyit vehet fel, amennyit forgalmi és kereseti adójövedelmének feléből amortizálhat. Szeged forgalmi és kereseti adójövedelme évente *12 milliárd papirkorona*, a felveendő kölcsön annuitása tehát *hatmilliárd papirkoronánál* nem lehet több. A kölcsön husz év alatt törlesztendő 12 százalékos amortizációval. Elmondotta ezután a polgármester, hogy a tanács álláspontja szerint a legcélszerübb az lenne, *ha a külföldi kölcsönből a tanyai vasutat épitené fel a város.* A tanyai vasut épitési költsége *2,871.000 aranykorona, ami 48 milliárd papirkoronának felel meg, tehát hárommillió aranykorona külföldi kölcsön felvétele lenne szükséges.* Ennek az annuitását az adójövedelem fele bőségesen fedezi. Mivel pedig a forgalmi és a kereseti adójövedelem már más kölcsönvétési célt szolgál, annak pótlására lenne forditható *a tanyai vasutmenti gazdák hozzájárulása*, amely a közgyűlés által elfogadott szabályrendelet értelmében *huszonöt éven keresztül évi 247.000 aranykorona jövedelmet jelent*, továbbá a vasut épitési költségének fedezésére kihasitott és hasznositott legelőföldek bérjövedelme. Ez a két összeg bőségesen fedezi az annuitást ugy, hogy a tanács délelőtti ülésén el is határozta *a vasutépitési hozzájárulás kulcsának mérsékletét.* Javaslatot terjeszt majd a hétfői rendkivüli közgyűlés elé, hogy az eredetileg megállapitott *5, 4, 3 és 2 aranykorona holdankinti hozzájárulás helyett 3, 2 és 1 korona hozzájárulást állapitson meg a város és 25 évről 20 évre redukálja a hozzájárulás élettartamát.*

A polgármester bejelentései után *Wimmer* Fülöp szólalt fel. Röviden kifejtette, hogy a mai körülmények között a felajánlt kölcsön elég kedvezményes, ugy hogy a városnak nem csak annyit kellene fölvennie, amennyi a vasutépitéshez kell, hanem többet, hogy a többletből *uj lakóházakat épithessen.* A magánosok ugy sem épitenek, a város célja pedig nagyon helyesen az, hogy a munkanélküliséget és a lakáshiányt enyhitse, az épitkezéssel pedig harminc iparágat foglalkoztatna.

— Én nem zárkózom el az épitkezés gondolata elől — mondotta a polgármester —, én szivesen hozzájárulok ahhoz, hogy a város nagyobb kölcsönt vegyen fel. Kedden, amikor a pénzügyminiszternél tárgyalunk a külföldi kölcsönről, kérdést intézem Vass József népjóléti miniszterhez, hogy Szeged város nem kaphatna-e abból az ötmillió aranykoronából, amelyből az állam Budapesten és környékén ezer lakást épit. A miniszter kijelentette, hogy ebből a pénzből *vidéki város nem kaphat*, de a városok kötvénykölcsönét *felhasználhatjuk épitkezésekre is*, mivel az is hasznothajtó beruházás. *Én tehát nagyon hajlandó vagyok épiteni.*

A pénzügyi bizottság ezek után egyhangulag elhatározta, hogy — ha lehet — *négymillió aranykorona külföldi kölcsön felvételét javasolja*, hogy a tanyai vasut költségein felül maradó összegből a város *uj bérházakat épitsen.*

A kölcsönügy letárgyalása után bejelentette a polgármester, hogy a pécsi kőbányavállalat elfogadta a közgyűlésnek a tizennégymilliárdos kövezésre vonatkozó határozatát, és igy a nagykörut kövezése valószinüleg már a jövő héten meg is kezdődik.

Márki Sándor életéből.

Szomoruan játszik a szél azokkal a sötét lobogókkal, amelyek az egyetem központi épületének ormáról hirdetik a nagy tudós *Márki* Sándor halálát. Szomoruan üres és elhagyatott az a könyvekkel zsufolt sarokszoba, ahol néhány héttel ezelőtt még Márki Sándor álmodozott a mult idők emlékeiről és társalgott a történelem, a magyar história elődidézett alakjaival: Dózsa Györgygyel, az Achim Andrások világitó szellemü elődjével, Rákóczi Ferenccel, a felkelő fejedelemmel, a Bethlenekkel, Báthoryakkal. A keskeny, homályos sarokszoba asztalán feslettsarku könyvek hevernek, papirszeletek jegyzetekkel, adatokkal, évszámokkal teleróva. Az ablakredőnyök hasadékain beszürődő világosság szeszélyes csikokat rajzol a homályba borult sarkokba, páncélos, koronás vitézeket, darócgunyás fölkelőket egyenesre kalapált kaszakkal és az egyszerü asztal mögé, a magastámláju karosszékbe mintha belerajzolná az elhunyt professzor finom, törékeny alakját is.

Életrajzirói megállapitották, hogy a magyar história legékesebb szavu kutatója és költője — mert a história vériszapos alakjai megtisztulnak és átszellemülnek a költő szellemén keresztül és Márki Sándor hivatott poétája volt a magyar históriának — francia származásu Őseit, kiknek családi neve még *Marquis* volt, *Mezey* gróf telepitette Magyarországra Elzászból. A francia származás mindenképen visszatükröződött Márki Sándor egyéniségéről éppen ugy, mint alakjáról. Az a könnyedség, amely áthatja minden irását, Anatole Francera emlékeztet, alakja pedig ugy odaillik a szajnaparti könyvárusok állványai elé, beszédmodora, előadása olyan élvezetes volt mindig, mint egy francia marquisé egy párisi szalonban. Hetvenkét éves volt, de olyan előkelően, olyan könnyedséggel viselte ezt a hét évtizedet, mintha terhét sohasem érezte volna.

Halálának hire végigborzongott az egész országon és bizonyára eljutott a trianoni határokon tulra, Aradra — hol ötven év előtt tanári pályáját kezdte és Kolozsvárra is, ahol diszévé vált az egyetemnek és a magyar tudománynak.

A szegedi egyetem tanácsa csütörtök délelőtt rendkivüli tanácsülést tartott, amelynek egyetlen tárgya dr. Márki Sándor halála volt. A tanács elhatározta, hogy a rektor vezetésével testületileg vesz részt a temetésén. Felmerült az a nehezen megvalósitható terv is, hogy Márki Sándor kiadatlan munkáit az egyetem adja ki — kegyelete jeléül. De az egyetem sulyos pénzügyi viszonyokkal küzködik, igy nem valószinü, hogy a terv megvalósulhat-e a közel jövőben. E határozta egyébként az egyetem tanácsa, hogy az elhunyt tudós professzor emlékével a jövő tanév legelején emlékünnepély keretében foglalkozik majd az egyetem tanári kara és ifjusága.

Márki Sándor kiadatlan munkái . . . Ha Mezey gróf nem telepiti át a magyar ugarra a Marquis-családot, ma nem lehetne beszélni *Alexander Marquis* kiadatlan munkáiról, az *Academie Française* már régen gondoskodott volna arról, hogy halhatatlan tagjának minden betüje nemzeti közkinccsé váljon. De a Magyar Tudományos Akadémia, a Történelmi Társulat és még számos tudományos társaság halhatatlan emlékü Márki Sándora hosszu évek óta ugyszólván csak iróasztala fiókjának dolgozhatott. „Az irodalmi viszonyok olyanok, hogy nem ösztönzik az embert munkálkodásra, mert — különösen tudományos munkára nem igen akad kiadó . . .“ mondotta panasszosan egy interviju kapcsán, amit három esztendővel ezelőtt 1922 októberében csináltam vele a *Szeged* számára.

Ahogy fellapozom most a régi *Szeged* bekötött évfolyamait és átolvasom ezt a három év előtti beszélgetést, megelevenednek a holt betük és mintha Márki Sándor beszélne ismét.

„Beszélgetésünk során szóbakerült a kiváló történelemtudós *Dózsa György és forradalma* cimü nagyszerü munkája, amelyet annak idején az Akadémia dicséretét érdemelte ki dr. Márki Sándor. Erről a tanulmányáról a következőket mondotta:

— A Dózsa-féle agrárforradalom egészen más jellegü volt, mint az, amit 1919-ben megkisérelnek. A Dózsa-féle forradalom a régi, Szent István korabeli társadalmi állapotok visszaállitását követelte, ami, ha tulzás volt is, még pedig nagy tulzás, de legalább történelmi alapon állott. A királyság eszméjével nem fordult szembe, csak éppen nemzeti és népszerető királyt akart. Földközösége is egészen más volt, mert a vezérek korabeli közös legelők és szántóföldek visszaállitására irányult. A Dózsa-féle forradalom a tulajdonjogot tiszteletben tartotta, csak *a robot megszüntetését és az egyéni szabadság biztositását követelte.*“

Az egyéni szabadság biztositását . . . És Dózsa Györgyöt mégis tüzes trónra juttatta ez a követelés, amely pedig minthanem veszitette volna el aktualitását ma sem. Annyi azonban bizonyos, hogy Márki Sándor volt a *második*, aki rehabilitálta a rablóvezérnek minősitett parasztvezért, az első ugyanis az a hajdani *Pálfy* főbiró volt, aki Dózsa fejét titokban Szegedre hozatta és eltemettette. A fiatalos hévvel tett megállapitások egy részét ugyan módositotta később Márki Sándor, de a lényeg megmaradt és Márki Sándor érdeme, hogy *Dózsa György trónusa ma már nem kaloda, hanem szent, emberi szimbolum, vagy ha ugy tetszik — piedesztál.*

Az ország mai — helyesebben három év előtti — helyzetéről is beszélt az interviju során Márki Sándor. Amit mondott, annak igazságát nagyrészben atáhuzták már az események.

„Abban biznunk kell, — mondotta — hogy a mai állapotok minél kézzelfoghatóbban válnak tarthatatlanná, a régi helyzetnek annál hamarább kell helyreállnia. Változást a külpolitikai helyzet átalakulásától nem sokat várhatunk, *(hányszor átalakult azóta és mégis maradt minden a régiben!)*, mert nem annyira a külpolitikai helyzettől, mint inkább az elszakitott részek magatartásától az elszakitott részek lakosságának visszakivánkozásától függ az eredmény. Lehet azonban, hogy valami nagy megrázkódtatás hozza meg a változást, de semmiesetre sem volna kivánatos olyan visszacsatolás, amely a visszacsatoltak elégületlenségével járna. Elképzelhetetlen azonban az is, hogy ezredéves együvétartozás érzülete a nem magyaroknál is ne nyilvánulna tettekben főképen akkor, ha az elnyomatás hasonló mértékben tart továbbra is, azonkivül az a fulzott gyámkodás, amelyben most részesülnek és amelyhez hasonlót a magyarok részéről sohasem tapasztalhattak, teljesen megunttá nem teszi a könnyelmüen, önmaguktól kivánt jelenlegi állapotokat. Más a magyarság részéről most is alig történhetik, mint amit a szabadságharc leverettése után *Mikó* Imre tett az erdélyi muzeum és vele az erdélyi egység jelszavává, hogy *„Peragit tranquilla potestas, quod violenta nequit“*, vagyis, hogy csendes hatalommal elérjük azt, amit erőszakosan el nem érhetünk.“

Márki Sándor erős hittel remélte, hogy viszontláthatja még a magyar Erdélyt. Ezt a hitét a história ihlette meg és edzette acélá, mert Erdély minden röge, minden porszeme szervesen kapcsolódott az ezeréves magyar históriába.

És most az egyetem homlokzatáról szomoruan hirdetik a gyászlobogók, hogy Márki Sándor hite nem válhatott valósággá . . .

Magyar László.

Rendelet a termény készpénzbeli ellenértéke alapján megszabott tartozásokról. Budapestről jelentik: *Pesthy* Pál igazságügyminiszter a nemzetgyűlés mai ülésén törvényjavaslatot nyujtott be a terményben, vagy a termény készpénzbeli ellenértéke alapján megszabott magánjogi tartozások kivételes rendezéséről. A javaslat célja azoknak az aránytalanságoknak megszüntetése, amelyek a termény árának nagymérvü ingadozá a következtében bizonyos mértékben nagyobb terhet ró az egyik, vagy másik félre. Megengedi a javaslat, hogy a termények pénzbeli értékének ujból való megállapitását igényelhessék a felek, amellett azonban a szerződő felek akaratát nézik. A szerződő felek érdekeinek biztositása mellett a fél a szerződés felbontását is kérheti, vagy kérheti a megváltoztatását is.